

van die „buitenwacht“ zich meer door een afwerende, dan door een aantrekkende en opzoekende houding. Men vergeet niet, dat in de moral van het farizeïsme een heel groot stuk ressentiment zit: de farizeeër moet het jasje, dat hij van zijn doode vaderen erfd, zoo vaak verstellen, om toch maar zijn naaktheid te verbergen en in vredesnaam toch ook geen nieuwmodisch kleed aan te krijgen, dat hij er zenuwachtig van wordt; en nu gaat hij op alle dragers van een ander kleed dan het zijne flink en duchtig schelden. En tegen het geestelijk modernmagazijn onderneemt hij geen veldtocht, om alle valsche kleedij van de laatste snit dapper te verdoen, maar hij verschanst zich er tegen en trekt zich terug, pravelend en betuigend, dat het heusch piëteit is, en die alleen, die hem zich laat tooien met den mantel uit der vaderen achtergelaten boedel.

Deze verschansings-politiek wordt straks ook toegepast op den zoogenaamden „am-ha-arets“. Onder dezen term wordt verstaan: het volk des lands, en ook: de gewone man onder dat „volk des lands“. Dat „volk“ is nu eenmaal de „schara“, die de wet niet kent. En deze schara is vervloekt; en daarmee uit. De vertaling van „am-ha-arets“ door „massa perditionis“¹⁾ moge grimmig klinken (massa perditionis beteekent zoiets als: de massa, die toch niet meer te behouden is, die nu eenmaal hopeloos er voor staat), ze geeft toch uitdrukking van wat menig farizeeër voelde. Het barbaarendom was vlak naast de deur, en het liep, o gruwel, op straat. Hoe de farizeeërs over den z.g. „am-ha-arets“ dachten, leert wel Marcus 2:15 v. Men kan hun standpunt ook gemakkelijk herkennen uit de indirecte aanduiding van Matth. 7:1 v. En zeer sterk spreekt de algemeen bekende scène van den farizeeër, die in den tempel bidt, tegelijk met den tollenaar, Luc. 18:11 v. Het gewone volk heeft zelf geen beslissingen te nemen over leerstellingen en godsdienstige vraagpunten: de schara is onmondig, omdat ze niet rein is (Joh. 7:49 v.).

Men moet hier ook tegenover de farizeeërs eerlijk blijven. Want als zij zich ver houden van het „volk des lands“, dan is dat geen aristocratie van geld, noch van stand, noch van hiërarchie, die in deze bewaring van den afstand, den doorslag geeft en die het grachtje, dat tusschen beide partijen gegraven is, zoo graag prompt op tijd laat uitbaggeren, opdat het toch vooral niet zou dichtlopen. O neen; de tegenstelling tusschen den farizeeër en den „am-ha-arets“ is niet: rijk en arm; en ook niet eens nog: ambtsdrager en ambtelooze burger. Het is alleen het contrast van „wettelijke“ en „onwettelijke“; de een is de preciese, de ander de „rekkelijke“²⁾. De Farizeeën waren de trotschaards niet, die den ambteloozen burger, den „idiotes“, over wien Paulus zich later tegenover onchristelijke egoïsme van christenen uit den eersten tijd ontfermen zal, hooghartig voorbij liepen. Ook de ongeleerde is welkom in den kring, ook de ambtelooze mag heeten de „chabeer“, de bondgenoot, mits hij maar deelt in de reverentie van de erfenis der vaderen, mits hij maar niet de opinie voorstaat, dat er een ander voorportaal van den tempel is dan de sterfkamer van de goede, echte vaderen. Ook de man van de straat is welkom, als hij maar tevreden is met de repetitie van de leuze, die daar luidt: patrimonium, vaderlijk erfdel; over de vraag, welke talenten hij bij dat vaderlijk erfdel voor het nageslacht kan winnen, als echte zoon der vaderen, behoeft hij zich dan minder te bekommeren.

En als dan straks de farizeeër vindt, dat de kleeren van een man uit het volk de nette kleedij van een schoongewassen farizeeër verontreinigen, dan is het heusch niet een andere hoogmoed, dan die van den wetzman. Het is niet zoozeer de deftige, als wel de strenge heer-farizeeër, die den „am-ha-arets“ met opgetrokken neus voorbijloopt aan den anderen kant van de straat.

En tegenover die koude strengheid en strakheid en stroefheid komt nu Jezus van Nazareth stellen het beeld van den koning, die zijn bruiloftsgasten roept uit heggen en stegen: het zijn de blinden, de krepelen, de ongekleden, de onverzorgden. En de gelijkenissen van Jezus, die den kommentaar met opzet niet hebben gegeven, lieten de farizeeën heusch lang genoeg tobben over de niet te miskennen schildering van den „am-ha-arets“, die ter bruiloft gaau bij God, terwijl de deftige, in hun gestrengheid versteende farizeeërsche leida-liden mogen toezien, gelijk ze immers gewild hebben. Ja, nog scherper laat Christus hen herkennen in hun afglijding naar beneden. Die volksverachtters, die de onreinheid van de geestelijke sloppen netjes en orthodoxistisch voorbijtrekken, en op den boulevard der gladgestreken aangezichten van Israëls punctueelen, precies op tijd verschijnen, ze gaan het beeld vertoonen van den oudsten zoon uit de gelijkenis. Die is altijd bij zijn vader; maar daar let hij niet op, want hij toht zich af, niet zoozeer over het vraagstuk van den levenden vader, die met hem eet om de bitterste spijze zoet te maken, als wel over het vraagstuk van het doode bokje, dat hij zoo graag zou willen eten, liefst zonder vader. Die oudste zoon, hij weet

niet, wat het is: altijd bij den vader te zijn, want hij is ook niet meer de zoon, maar de beste knecht in huis. Als vader zingt, moeten de knechten hem er van de exegese geven; de officiële en dan vooral de knechtelijke exegese maakt hem al evenmin bereid, om in te GAAN tot de vreugde van zijn vader en van zijn broeder als de uitgebreide hand van zijn vader zelf, die straks hem smeekt. Zóó koud is nu een farizeeërs-ziel. Wie met hoeren en tollenaars eet is hun een gruwel; en aan gladgeschuurde tafels schudden zij het hoofd over den Nazarener, die uit ongewassen bekiers drinkt, die hij van de handen der „zondaren“ zich liet vullen. Want ze konden niet zien, dat Christus achter de handen, die in tollenaarshuizen hem de tafel dekten, harten ontdekte van God, en daarom weer harten van goud. De Farizeeën eten niet met den „am-ha-arets“. Christus ontfangt de zondaren en eet met hen. Zonen en dochteren Abrahams, zouden ze niet „chaberim“, zouden ze niet de naasten mogen heeten van wie óók uit Abraham's zaad is?

Neen, zeggen de farizeeërs.

Ja, zegt de Christus.

En toen hebben de Farizeeërs dat conflict voor Pilatus, al hebben ze er van gemaakt een kwestie van keizer en Galileeër, van God en menschen-kind. „Deze lastert God.“ Deze doet den keizer te kort. Dat zijn de beschuldigingen, die Pilatus hooren moet. Maar in hun hart zeggen ze: „Deze wischt de grenzen uit, die wij getrokken hebben, hij breekt de hekken, die wij gezet hebben“.

En die óns uit de beek wil doen drinken, die door den „am-ha-arets“ is besmet, die moet sterven.

* * *

We hebben getracht, in enkele korte trekken het wezen, de opkomst en de voornaamste typeerende eigenschappen van het farizeïsme aan te geven.

En nu keeren we terug tot ons uitgangspunt en raken daarmee tevens de tweede vraag, die we stelden, aan. Nu vragen we: in hoeverre biedt nu het leven der Gereformeerden, met name, gelijk zich dat aandient in de Gereformeerde Kerken van Nederland, met die farizeeërs al dan niet analo-gieën?

We kunnen, bij het zoeken van een antwoord op die vraag, twee wegen inslaan.

We kunnen den farizeeër secuur van den buitenkant bekijken en daarna den gereformeerden doorsnee-mensch eveneens op een stellage plaatsen en ook van rondom aan den buitenkant bezien. Willen we op die manier ons onderzoek instellen, dan volge hier bij voorbaat de verzekering, dat we verscheiden punten van overeenkomst zullen ontdekken.

We zouden echter, nu we toch al aan het vooruitloopen zijn op onzen gedachtengang, graag tegelijk verzekeren willen, dat we op die manier even goed overeenkomst zouden kunnen ontdekken tusschen gereformeerden en, om maar iets te noemen: Patagoniërs, of duivelen, of zoogdieren of zeepaarden of sodawater, of wat dan ook.

Want — om met ons bezwaar voor den dag te komen — deze methode is door en door valsch, óók al, omdat ze op ende op „farizeeërsch“ is.

Immers, juist de farizeeër let op den buitenkant, en kijkt precies, of het buitenste van den drinkbeker wel in orde is. Wat van buiten besmet is, dat gaat hij voorbij... ook een zoon, die verloren was en gevonden is en aan de borst van vader uitgeschreid heeft. Voor de binnenzijde heeft hij geen oog. Hij bestudeert wel de uitloopers, maar niet den wortel van het gewas, dat hij tegenkomt.

En het moet ons van het hart: als er van die gemakkelijke critici zijn, die een gereformeerde mensch van den buitenkant bezien, en die óók de Gereformeerde Kerken van den buitenkant bezien, en die dan, zonder eenige moeite te nemen om tot het wezen, tot den verborgen achtergrond der dingen bij hen door te dringen, zóó maar ineens decreteren, dat die Gereformeerden Farizeeërs zijn... dan zijn dat in methode en redeneergang zonen van de Farizeeën. Ze lijken sprekend op deze hunne vaderen, al zijn ze te slap, om hun graven te bouwen...

Daarom moeten we een ander standpunt innemen. We moeten het gereformeerde leven kennen naar den wortel, waaruit het leeft, naar het beginsel, waardoor het zich laat leiden; het uitgangspunt beslist hier meer dan een toevallige combinatie van willekeurige gevonden uitwendigheden. Dan is het onderzoek eerst zuiver in methode, eerlijk in bedoeling.

* * *

We willen de rechtvaardigheid van deze onze keuze tusschen het eene en het andere beginsel van onderzoek gaarne toetsen aan de praktijk.

Laat ons maar beginnen even de eerste — door ons verwerpelijk geachte — methode te volgen. Bezie den gereformeerde mensch, zooals hij daar reilt en zeilt, nu eens van den buitenkant, doet hij dan niet meermalen farizeeërsch?

Och ja, laten we het belijden, laten we ook den tegenstander de volle maat geven: als het onderzoek zóó moet geleid worden, dan ontkomen we niet aan het anathema over het gereformeerde farizeïsme.

We noemen maar een paar dingen, die iedereen met andere voorbeelden kan aanvullen.

Wie zal ontkennen, dat de „traditie“, de overlevering der ouden, door ons wel eens wat al te veel wordt aanvaard in haar beslissingen, zonder dat we haar uitkomst zelfstandig en rustig onderzoeken en toetsen en zoo noodig verwerpen? Ouderlingen, ook als ze van hun leven nooit gestudeerd hebben, zullen en moeten classica examens bijwonen en met dezelfde rechten beslissen over den uitslag van het examen van de predikanten, als de reeds fungerende predikanten zelf. Want zóó eischte het de traditie, die dan ook veel goeds kan aanvoeren voor haar zelfverdediging. Zoo stond het nu eenmaal geschreven te Dordt en elders... lang geleden... Maar komt er een nieuwe praktijk op, ik bedoel, die van den missionairen dienaar des Woords, den man, die naar het zendingsterrein gaat, dan wordt ineens een regel gevolgd, die van de gewone wijze van examineeren zeer sterk afwijkt, doordat hij erkent, dat, wie examineeren, ook daartoe wetenschappelijke bekwaamheid moeten bezitten. Soortgelijke regeling geldt voor hen, die uit andere kerken overkomen in bepaalde gevallen, met de bedoeling, om het predikamt te verkrijgen bij de Geref. Kerken. En dit is maar een enkel voorbeeld. Wie het gereformeerde kerkrecht in zijn praktische toepassing kent, weet, dat het vaak een merkwaardige elasticiteit vertoont; maar hij weet óók, dat de traditie zeer sterk overheerscht, zelfs, waar ze wel eens toestanden schept, die nieuwen wijn in oude leeren zakken doen. In dit geval is de nieuwe wijn het tegenbeeld van het farizeeërsche, en de critici van den overkant doen daarvoor goedmoedig de slaapoojes toe. Maar met den vorm hebben zij het te kwaad; en inderdaad, daar is wel aan den buitenkant eenige gelijkenis.

Of: penteren we wel eens niet te veel, zóón beetje talmoeidisch? Een preekstoel moet bij ons het woord van God brengen, en wachte zich des voor opmerkingen (dat past al niet eens in een preek; opmerkingen!) die op zijn minst onder de eerlijke exegeten van dat Woord in geding zijn. Toch zijn er wel eens preekstoelen, die uitmaken b.v., dat de scheppingsordmantie meebrengt, dat een dame leunt op den arm van den heer, maar niet de heer op den arm der dame, want het zwakkere moet leunen op het sterkere en niet omgekeerd. Maar Bavinck's worstelingen met het vrouwenvraagstuk kwamen niet op den preekstoel, den-zelfden bedoel ik. Er zijn er, die hun kind verbieden, te zeggen, dat het vandag „leelijk weer“ is, want dat weer komt ook van God.

Maar als de dominee zegt: de gansche schepping ligt onder den vloek, dan is alles goed. Zoo kunnen we verder gaan.

K. S.

UIT DE SCHRIFT.

Galilea genezen.

En Jezus omging geheel Galilea, predikende het evangelie des koninkrijks en genezende alle ziekte en alle kwaal onder het volk. Matth. 4:23.

Prediken is in het koninkrijk der hemelen altijd doen. Als God Zijn Woord op aarde zendt, werkt dat Woord ook. Daarom is ook de prediking van Christus niet alleen een aankondiging van de komst van het koninkrijk der hemelen, maar door dat Woord van Christus' predikenden mond komt dat koninkrijk ook zelf.

Het wondersteeken, dat de prediking van den Christus vergezelt, is dan ook niet een los toevoegsel bij Zijn Woord, het is geen opsiersel, dat erbij komt, maar dat ook ervan gescheiden kan worden; neen: het is veeleer een onderdeel van Christus' prediking. In den Christus, die Galilea's steden doortrekt, worden de krachten der toekomstige eeuw openbaar. Daarom komt Hij tot de menschen, om in hen de werken van den Satan te verbreken. En Israël mag daarbij zien, dat Christus niet den halven, doch den geheelen mensch zoekt. Door zijn prediking geneest Hij de zielen; doch zie nu óók, hoe Zijn hand zich strekt over verwrongen ledematen, en over ontstoken oogen en over gekromde vingers en over etterende wonden. Hij wil zeggen tot zijn volk: hier is uw Heiland, en uw heelmeeester wil hij zijn; heelmeeester niet alleen van Uw ziel maar evenzeer van Uw lichaam. Want zonde is wel geen ziekte, doch ziekte is toch uit zonde. In mijn koninkrijk breek ik al de werken van Satan: ik verbeer de zonde en daarom ook de ziekte.

Wat kan dit evangelie ons pijn doen, als wij het oppervlakkig lezen! Predik aan het ziekbed van den geloovigen mensch van dezen tijd deze boodschap in al haar aanschouwelijkheid, — en ge verneemt de vraag: waarom die Galileërs wel, en waarom ik niet? Is hier de Christus wel?

Maar kom dan weder tot die zieken, en zeg hun: hier is de Christus; en indien gij gelooft, Hij is meer voor u dan voor de burgers van Galilea. Toen Christus Galilea doortrok, kon Hij slechts bij één tegelijk zijn; maar nu is Hij met zijn genade overal tegelijk, waar de Geest in zielen zucht tot God. Toen Hij Galilea's zieken genas, moest zijn eigen

vleesch n-dood des-nezen van ons zieke meegenom een bestraf deze in di-had er toe nu zijn a-broken. N-genezenen onder hem-tweeden g-aan uw li-geheel g-in den Zo-den tw-maakte hemelen; geloovige? wierp, h

Leerges

De s-vant: M-de men-de nity-in het-leving:naamdeZij d-ma eerZij d-het lee-te nem-geschriftWann-een Ho-en niet-er welEen-onze N-deelen-gepast.Kerkens-meerden-landen-baggen,En-meer o-dat mei-kerkelijkOfsch-maken-diend,s-volle tev-Staam-in, dat,van ver

Ruin een-Het was-Maar toenDe kerkervaar De H-leiden onder-beschuldigd-zonde haddOp de cla-gehouden d-genezureerdEen prote-treffende co-De andersDe classisworden opg-De Hoeks-midder ges-Op de laa-van De Dar-verrengd, n-niet derde.Maar op o-dat hij met-zich tot op-neerleggenVervolgens-hem niet ve-had gekonst-Hij viel d-lidien de p-vervangen d-hun volle r-De classisZij zag it-de leer van-hierop ten-Klaarblijke-ook vindt in-de grove zo-of ketterij.Dat de el-kan kwalijk-niet uitgedr-eewraakte u-Hoeksema n-dat zij niet-lidens. Troi-ketterij had-afzetting me-De eenigs-wroede hier

¹⁾ Bijbelsch Kerkelijk Wdb., s.v.

²⁾ Schärer, 468.9. unten. Ook Eidersheim, I. 311.

die iedereen
ie", de over-
eens wat al
ingen, zonder
rustig onder-
rpen? Onder-
it gestudeerd
ale examens
elissen over
predikanten
n zelf. Want
ok veel goed
ig. Zoo stond
en elders...
euwe praktijk
alren dienaar
zendingster-
l gevolgd, die
en zeer sterk
examineeren,
anheid moed-
dt voor hen,
bepaalde ge-
dikant te
itismat een-
rde kerkrecht
veel, dat het
ertoont; maar
overheerscht
schept, die
doen. In dit
eelt van het
overkant doen
oe. Maar met
en inderdaad
ige gelijkheid
e veel, zoo'n
moet hij ons
chte zich dus
eens in een
nst onder de
geding zijn,
die uitmaken
oebrengt, dat
n heer, maar
ant het zwak-
en niet omge-
met het vrou-
reekstoel, den-
n kind verbie-
elijk weer" is,
l.
che schepping
oed. Zoo kun-

K. S.

Galilea, predikende
en genezende
onder het volk.
Matth. 4:23.

hemelen altijd
zendt, werkt
prediking van
iging van de
en, maar door
mond komt

king van den
t een los toe-
opsiersel, dat
escheiden kan
onderdeel
ristus, die Ga-
krachten der
i komt Hij tot
van den Satan
zien, dat Chris-
elen mensch
Hij de zielen
ch strekt over
dstoken oogen
etterende won-
is uw Heiland,
elmeester niet
in Uw lichaam
doch ziekte is
k breek ik al
de zonde en

doen, als wij
et ziekbed van
tijd deze bood-
eid, — en ge-
Galileeser wel
Christus wel
en, en zeg hun-
geloof. Hij is
in Galilea. Toen
slachts bij één
i genade overal
zucht tot God
oest zijn eigen

vleesch nog gekerd en doorwond worden tot den dood des kruises; maar nu heeft Hij zichzelf genezen van de doodelijke wonde en heeft ons vleesch, ons zieke vleesch, in den hemel als kostelijk pand meegenomen. Wat Hij te Galilea deed, was slechts een bestrijding van den Satan op het terrein, dat deze in die dagen zich had gekozen: want de Satan had er toen duizenden lichamelijk gebonden. Maar nu zijn aan het kruis Satans werken geheel verbroken. Nu is meer dan toen. En Galilea's genezenen zijn immers weer gestorven? Slechts wie onder hen de ziel lieten genezen, zijn van den tweeden dood niet beschadigd. Zoo is al wat God aan uw lichaam doet tot Uw behoud en gij wordt geheel genezen, nu reeds, indien uw ziel geloofd in den Zoon Gods. Want die overwint, wordt van den tweeden dood niet beschadigd. In Galilea maakte Christus plaats voor het koninkrijk der hemelen; en doet Hij dat ook niet bij u, gij klein-gelovige? Die in Galilea den dood slechts terug-wierp, heeft hem op Golgotha verslagen.

K. S.

KERKELIJK LEVEN.

Leergeschieden in de Chr. Ger. Kerk in Amerika.

VII.

De Synode van Kalamazoo stelde drie punten vast: 1. er is een gunstige gezindheid Gods jegens de menscheit in het algemeen, en niet alleen jegens de uitverkorenen; 2. er is een betuiging der zonde in het leven van den enkelen mensch en in de samenleving; 3. ook de onwedersgeborenen kunnen zoogenaamde burgerlijke gerechtigheid doen.

Zij deed tot de predikanten H. Danhof en H. Hoeksema een vermaning uitgaan.

Zij drong er bij professoren en predikanten op aan het leerstuk van de algemeene genade in nadere studie te nemen en te bespreken in prediking, lezing en geschrift.

Wanneer de besluiten der Synode heel nuchter door een Hollandsche kerkrechtelijke bril worden bekeken en niet getoet op de bijzondere omstandigheden, rijzen er wel bedenkingen.

Een dier bijzondere omstandigheden brengt mee, dat onze Nederlandsche Kerkenordening niet in alle onder-deelen op Amerikaansche toestanden kan worden toe-gepast. Op den duur zal het wenschelijk zijn een Kerkenordening samen te stellen, waaraan de Gerefor-meerden Kerkrechtelijke beginselen, welke voor alle landen en voor alle tijden gelden, moeten ten grondslag liggen, maar die een eigen Amerikaansch cachet draagt.

Een andere is deze, dat de Amerikaansche geest meer op incidentele beslissingen is aangelegd, dan dat men vaste lijnen volgt, waar echter een gezond kerkelijk leven niet buiten kan.

Ofschoon de vraag kan rijzen of het commissoriaal maken van deze zaak geen aanbeveling zou hebben ver-dienst, staat dit toch wel vast, dat geen enkel besluit volle tevredenheid zou hebben gewekt.

Stande de Synode diende Da Danhof een protest in, dat, hoe gematigd ook, toch „practische maatregelen“ van verzet aankondigde.

Ruim een maand na de Synode bleef het rustig.

Het was vakantie-tijd.

Maar toen ontbrandde het konflikt.

De kerkeraad van Eastern Avenue in Grand-Rapids, waar Ds Hoeksema predikant was, had een viertal leden onder censuur gezet, omdat zij Ds Hoeksema beschuldigd hadden van dwaling, wat zij een publieke zonde hadden genoemd.

Op de classale vergadering van Grand-Rapids-Oost, gehouden den 20sten Augustus 1924 dienden de vier gecensureerde broeders hun protesten in.

Een protest werd om bij-oorzaken naar de desbe-treffende commissie terugverzeu.

De andere echter werden onverklaard.

De classis oordeelde, dat hun censuur behoorde te worden opgeheven.

Ds Hoeksema scheen op de classale vergadering mildder gestemd dan op de Synode.

Op de laatste had hij zich niet alleen aan de zijde van Ds Danhof geschaard en zich met diens protest veremigd, maar er ook aan toegevoegd, dat het hem niet deerde of hij werd afgezet of niet.

Maar op de classale vergadering verklaarde hij, dat dat hij met de kerk niet wilde breken en dat hij zich tot op zekere hoogte bij de drie punten wel kon neerleggen.

Vervolgens beriep hij er zich op, dat de Synode hem niet veroordeeld had, alleen eenzijdigheid bij hem had gekonstateerd.

Hij viel dan ook over den term „publieke zonde“. Indien de protesteerende broeders diem zouden willen vervangen door „afwijkende gevoelens“ zouden zij in hun volle rechten worden hersteld.

De classis wilde hiervan echter niet hooren.

Zij zag in de drie punten een veroordeeling van de leer van Ds Hoeksema en achtte „publieke zonde“ hierop ten zeerste toepasselijk.

Klaarblijkelijk nam zij het standpunt in, dat men ook vindt in art. 80 van onze kerkenorde, waar onder de grove zonden ook wordt opgenomen: valsche leer of ketterij.

Wat de classis hier iets verder ging dan de Synode kan kwalijk worden ontkend. Zoo sterk had deze zich niet uitgedrukt. Als valsche leer of ketterij had zij de gewraakte uitspraken van de predikanten Danhof en Hoeksema niet gebrandmerkt. Alleen had zij verklaard, dat zij niet wel te rijmen waren met Schrift en Be-lijdenis. Trouwens, wanneer zij die als valsche leer of ketterij had aangemerkt, had zij ook tot schorsing of afzetting moeten adviseeren.

De congresus aarzeldes houding van de Synode wrekte hier zich.

De classale vergadering werd voor konkrete feiten geplaatst.

Zij werd tot beslissing geroepen.

En een beslissing vraagt om beslistheid.

Daarom moest de classis of vooruit of achteruit.

Zij moest uitmaken: die uitspraken, die niet wel te rijmen zijn met Schrift en belijdenis zijn ketterij of zij zijn geen ketterij.

In het laatste geval moest zij Ds Hoeksema onge-moed zijn gang laten gaan.

In het eerste moest zij op de een of andere manier ingrijpen, wanneer Ds Hoeksema bij zijn meening bleef volharden.

Een poosje kan men kool en geit sparen, n.l. zoo lang men nog aan den oever staat.

Maar wanneer men moet varen, gaat dat niet.

Zoo op het oog zou men misschien oordeelen: waarom konden classis en protesteerende broeders niet op den voor-slag van Ds Hoeksema ingaan?

Wat is er aan een term gelegen?

Doch dan ware levens beslist, dat de afwijking op de drie punten niet als ketterij mocht worden beschouwd.

Daarvoor deinsde de classis terug.

Men heeft haar hierover hard gevallen.

Echter mag niet uit het oog verloren, dat zij door de Synode in een moeilijk parket was gebracht.

Zoo zag zij dan geen anderen weg, dan de term „publieke zonde“, door de protesteerende broeders tegen hun leeraar gebruikt, goed te keuren.

Dat wierp echter de lont in het kruit.

Hiermee was de toerling geworpen.

Noch Ds Hoeksema noch de kerkeraad waren gezind de censuur op te heffen en daarmee toe te stemmen, dat de predikant publieke zonde, in ketterij bestaande, had bedreven.

Daardoor zouden ze trouwens hun eigen vonnis heb-ben getekend.

Want dan moesten zij zelf den stap naar de afzetting doen.

En het is logisch, dat zij daartoe niet bereid waren.

Op een heel eigenaardige manier trachtten zij nu hun standpunt te handhaven en zich schrap te maken tegen de classis.

Daarover nader.

—= Nicaea.

A.a. Zondag zal in vele kerken een woord van her-denking worden gewijd aan het concilie van Nicaea, dat voor 1600 jaren werd gehouden.

Daarom zullen er zijn, die niet meer op den bodem van de geloofsbelijdenis van Nicaea slaan.

Hoe zij dit met de dogmatische eerlijkheid overeen-brengen, zullen zij zelf hebben te verantwoorden.

Het concilie van Nicaea is één groote aanklacht van de christenheid van tegenwoordig.

Hoeveel „orthodoxen“ — om van de modernien nu te zwijgen zijn er niet, die de Niceensche geloofsbelijdenis het etiket van „spekulatief“ op drukken.

Om strijd wordt verzekerd, dat de leer van de wezen-gelijkheid van de Drie Personen in de Heilige Drieën-heid niet meer leeft in het hart der gemeente.

Men verklaart het uit bespiegelende Oostersche in-vloeden, dat men zich destijds daarvoor zoo warm kon maken.

Onze tijd en onze Westersche aard voelen het belang daarvan niet, gezien het praktische karakter van onze religie, zoo betoogt men.

Gelukkig nemen met de onvervalscht Gereformeerde gezindheid ook de Roomsche kerk en het streng kon-fessionele Lutheranisme het Niceensche symbool nog geheel voor hun rekening.

En toch, het concilie van Nicaea slingert haar aanklacht ook ons in het gelaat.

Wij aanvaarden het dogma van de Heilige Drieënheid. Maar kunnen wij er nog voor in vuur geraken?

Doet het ons oog gloeien en ons hart tintelen?

Zijn er geen andere dogmata die meer onze ziel hebben?

Of on. het nog meer toe te spitsen.

Behoort uit onzen Catechismus die zondagsafdeeling, welke over den Drieënigen God handelt, tot de meest geliefde in de gemeente?

Verkeert menig prediker niet in verlegenheid, hoe hij voor deze stof elk jaar opnieuw de belangstelling der gemeente zal wekken.

Laten wij het eerlijk bekennen: iets, dat ons raakt, interesseert ons meer dan wat het Goddelijke Wezen betreft.

Wanneer over de waarachtige bekeering wordt ge-preekt, dan smidt men.

Maar wanneer de aandacht voor God-zelf, voor God alleen wordt gevraagd, dan zijn vaak de oogleden bezwaard.

Ook wij als Gereformeerden hebben onszelf te be-schuldigen, dat de strijd, die in het Niceensche symbool tot voorloopige beslissing kwam, zoover buiten onze levensfeer ligt.

Houdt dit niet in, dat wij God om Zichzelf veel te weinig stellen tot het hoogste van onze blijdschap.

Ons Calvinistisch beginsel is met het Niceanum in heerlijke overeenstemming.

Onze wereld- en levensbeschouwing is theocentrisch, d.w.z. Theos, God, staat in het centrum.

Maar onze levenspraktijk beantwoordt hiernaar op verre-na niet.

Het concilie van Nicaea heeft juist ons zooveel te zeggen.

Het bewijst, dat het niet ondoenlijk is zich ook met het denken allermee in God te verliezen.

Met weemoed zien we naar het Niceensche tijdperk terug.

Zeker, ook toen werd de strijd niet altijd heilig gevoerd.

Het Niceensche symbool is niet enkel door factoren, die Gods eer alleen bedoelen, tot stand gekomen.

Keizer Constantijn, die op het tot stand komen grooten invloed had, toonde zich een man van politieke be-rekening, die draaien kon naar de richting, waarvan hij het meeste heil verwachtte.

De inmenging van den Staat in kerkelijke aangelegen-heiden wijst ons zoowel op machtoverschrijding van den Staat als op machteloosheid van de kerk.

De staatsie, welke op het concilie werd ten toon gespreid, kan ons evenmin bekoren.

Wat ons echter wel beeft is het oeconomisch, het wereldkarakter van het concilie.

Naar dat internationale, dat oeconomische in de be-lijdenis der waarheid gaat ook heden ons verlangen nit. Doch het meest spreekt ons toe het theocen-trische, dat de Nicaea culmineerde.

Geven anderen op dat tijdperk der kerk- en dogma-historie af, voor ons is het nog altijd een glansperiode.

Het zou zondig zijn te betwisten, dat God met Zijn verlietening niet is voortgegaan en de kerk niet tot klaarder inzicht in de waarheid heeft geleid.

Evenwel, we lieten ons vaak te ver van het eigen-lijk centrum weglucken.

Daarheen moeten we terug.

Niet alleen de ziel van den enkeling, maar heel de kerk, al onze Gereformeerde kerken moeten meer dorsten naar God.

Niet naar Gods gaven het eerst.

Niet naar Gods genade het meest.

Maar naar Gods Wezen bovenal.

Naar den levenden God.

Is het dogma omtrent Gods Wezen af?

Valt er over God niet meer te denken?

Is op dit punt de mijn van Gods Woord uitgeput?

Heeft Christus opgehouden door Zijn Woord en Geest ons den Vader te verklaren?

Neen, maar ons interesse heeft zich verplaatst.

Is de religie de band tusschen God en mensch, we hebben ondergaan de inwerking van hen, die de religie denatureeren en den mensch belangrijker vin-den dan God.

Dat is de aanklacht van Nicaea tegen ons.

Mogen wij het ons aantrekken!

—= De „kultuur“ aan een zijden draad.

Over de kwestie-Geelkerken zwijgt ons blad en blijft het zwijgen, totdat de kerkelijke procedure van de zijde onzer kerken in het stadium der openbaarheid is ge-bracht.

Door geen brieven, geen onzijdige, onvolledige, een-zijdige publikaties laten we ons tot spreken verlokken.

Maar wel willen we soms aandacht schenken aan be-schouwingen, die eigenlijk buiten de kwestie omgaan en die doen zien, welke geestesgesteldheid van onze tegenstanders naar aanleiding van deze kwestie open-baar wordt.

In de „N. R. Ct.“ is een wijze aan het woord. Een profeet.

Een man, die hypothetisch (ondersteltenderwijs) de toekomst der „kultuur“ kan aflezen.

En dan met name de toekomst der kultuur in onze kerken.

Deze „kultuur“ hangt volgens hem bij ons aan een zijden draad.

We bevinden ons op een tweesprong.

Een zuchtje en het zwaard ploft op de „kultuur“, die hij zoo vriendelijk is bij ons nog te vermoeden, neer en ons „kulturele“ hoofd is in twee bloedige helften gespleten.

Eén stap naar rechts in plaats van naar links en ach, we belanden in de woestijn der kultuurloosheid. Maar wat redeneeren we?

Zetten we ons eerbiedig aan de voeten van den wijze en luisteren we met gebogen hoofd!

Hoe dit zij, het ligt voor de hand, dat botsingen tusschen dergelijke „culturele“ predikanten en hun kleinburgerlijke lastgevers niet kunnen uitblijven. Op het oogenblik is het de Gereformeerde gemeente van Amsterdam, die door zulk een conflict in beroering is geraakt. Dr Geelkerken, de gevierde kanselrede-naar van Amsterdam-Zuid (Overtoom) heeft in een zijner zoo populaire preeken getoond aan de autoriteit van de slang.

Ofschoon vooraf nadrukkelijk verklarend, dat het „feit“ van den zondeval ook voor hem historisch vast-staat, schijnt hij in twijfel te hebben getrokken, of de slang uit het paradijsverhaal wel een heusche, levende slang is geweest. En diegenen onder zijn gehoor, voor wie concreetheden de eenige waarheden zijn, hebben zich ongerust gemaakt; indien een zoo gevierd man als dr Geelkerken de slang zoo lucht-gertig behandelt, raakt de gehele schriftuurlijke waarheid aan het wankelen. Er zijn menschen, — men weet het, — die hun geloof op de „dieren“ bouwen; de slang uit het paradijsverhaal, Bileams ezel mits-gaders de „walvisch“ van Jona zijn de gestalten, aan welke historiciteit zij de waarde van de belijdenis toetsen. Wie de drie „dieren“ niet als heusche, ge-schiedkundige verschijningen ten volle aanvaardt, staat als ketter te boek.

Nu is dr Geelkerken ten overstaan van de Gerefor-meerde gemeenschap reeds geen onbesproken man meer. Nog slechts vier jaar geleden heeft hij gerucht verwekt door zijn strijd met prof. Ridderbos, een strijd, die liep over het juist op het arbeidsterrein van de groote steden zoo metelig vraagstuk omtrent de roeping van de kerk tegenover de wereld. Zijn